

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071) 344 65 87, (071) 34 05 920, fax (071) 34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61-33/11/ZK

Wrocław, 5 grudnia 2011 r.

DECYZJA RWR 42/2011

- I.** Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działanie ww. przedsiębiorcy polegające na:

1. zamieszczeniu we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”, w § 16 ust. 3 pkt 1 i 2 a postanowienia w brzmieniu:
„Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen netto (bez VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji), której podstawą jest:
 - 1) koszt robocizny ustalony w oparciu o:
 - a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
 - b) średnią stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez warsztaty naprawcze z terenu województwa, względem którego dokonano taryfikacji,

2) koszt części zamiennych:

- a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax, opartych na danych producenta/importera pojazdu, nie więcej niż średnie ceny netto (bez VAT) zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnych importerów do stosowania przez ich sieci serwisowe”;

2. zamieszczeniu we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”, w § 15 ust. 3 pkt 1 i 2 a postanowienia w brzmieniu:

„Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen netto (bez VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji), której podstawą jest:

1) koszt robocizny ustalony w oparciu o:

- a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
- b) średnią stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez:

(1) warsztaty naprawcze z terenu województwa, względem którego dokonano taryfikacji składki - w przypadku gdy nie zostało zniesione procentowe pomniejszenie wartości części, zgodnie z § 8 ust. 5 pkt 1),

(2) autoryzowane stacje obsługi z terenu województwa względem którego dokonano taryfikacji składki – w przypadku gdy poprzez opłacenie dodatkowej składki zostało zniesione procentowe pomniejszenie wartości części zgodnie z § 8 ust. 5 pkt 1). W przypadku braku możliwości ustalenia stawki średniej dopuszcza się przyjęcie stawki za 1 roboczogodzinę stosowanej indywidualnie przez wykonawcę naprawy o ile nie przekracza ona 120% stawki za roboczogodzinę – stosowanej przez dany warsztat w naprawach gwarancyjnych;

2) koszt części zamiennych:

- a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax, opartych na danych producenta/importera pojazdu, nie więcej niż średnie ceny netto (bez VAT) zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnych importerów do stosowania przez ich sieci serwisowe”;

3. zamieszczeniu we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi”, w § 15 ust 4 postanowienia w brzmieniu:

„Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen netto (bez VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji) , której podstawą jest;

1) koszt robocizny ustalony w oparciu o:

- a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
- b) średnią stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek

stosowanych przez warsztaty naprawcze z terenu województwa, względem którego dokonano taryfikacji składki. W przypadku braku możliwości ustalenia stawki średniej dopuszcza się przyjęcie stawki za 1 roboczogodzinę stosowanej indywidualnie przez wykonawcę naprawy o ile nie przekracza ona 120% stawki za roboczogodzinę – stosowanej przez dany warsztat w naprawach gwarancyjnych;

2) koszt części zamiennych:

a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax, opartych na danych producenta/importera pojazdu, nie więcej niż średnie ceny netto (bez VAT) zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnych importerów do stosowania przez ich sieci serwisowe”;

które to postanowienia są postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1265.

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 15 lutego 2011 roku.

II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działanie ww. przedsiębiorcy polegające na:

zamieszczeniu we wzorcach umownych pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi”, w § 4 ust. 1 pkt 1) postanowienia w brzmieniu:

„Warta nie odpowiada za szkody spowodowane umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczonego, inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu, a także osoby, z którymi ubezpieczony lub osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym”,

wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku:

- szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa przez ubezpieczonego lub osoby, z którymi ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu lub osoby, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;

- szkody wyrządzone umyślnie przez osoby upoważnione do korzystania z pojazdu lub osoby, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym,

podczas gdy zgodnie z art. 827§1, 3 i 4 k.c. ubezpieczyciel wolny jest od odpowiedzialności w sytuacji umyślnego wyrządzenia szkody tylko przez ubezpieczającego (ubezpieczonego) lub osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, zaś w razie rażącego niedbalstwa w przypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczonego, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206).

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 listopada 2011 roku.

III. Na podstawie art. 106 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

1. nakłada się na Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie I sentencji decyzji karę pieniężną w wysokości 1 975 531 zł (słownie: milion dziewięćset siedemdziesiąt pięć tysięcy pięćset trzydzieści jeden złotych) płatną do budżetu państwa;
2. nakłada się na Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie II sentencji decyzji karę pieniężną w wysokości 897 969 zł (słownie: osiemset dziewięćdziesiąt siedem tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć złotych) płatną do budżetu państwa;

UZASADNIENIE

1. 1.

Do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęły informacje pochodzące od Rzecznika Ubezpieczonych oraz skargi konsumenckie dotyczące możliwości stosowania przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji WARTA S.A. w Warszawie w obrocie konsumenckim wzorców umownych, które mogą zawierać postanowienia naruszające zbiorowe interesy konsumentów. W ramach przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego wstępnie ustalono, iż ww. przedsiębiorca może stosować w obrocie konsumenckim postanowienia, które mogą być uznane za tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone oraz postanowienia, które mogą wprowadzić konsumentów w błąd co do przysługujących im uprawnień, co stanowić może praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

1. 2.

W związku z tym - Postanowieniem nr RWR 176/2011 z dnia 8 sierpnia 2011 r. - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorcę Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji WARTA S.A. w Warszawie [zw. dalej również Spółką lub Wartą], praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której stanowi art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) [zw. dalej także ustawą o ochronie (...)] polegającej na umieszczeniu w § 16 ust. 3 pkt 1 i 2 a wzorca umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”, w § 15 ust. 3 pkt 1 i 2 a wzorca umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi” oraz w § 15 ust 4 wzorca umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi” postanowień, które są zbieżne z postanowieniem wpisanym pod nr. 1265 do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym stanowi art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego. Przedmiotowym postanowieniem Prezes Urzędu wszczął również postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Spółkę praktyki opisanej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie (...) polegającej na zamieszczeniu w § 4 ust. 1 pkt 1) ww. wzorców umowy postanowienia, które w sposób odmienny od art. 827§1, 3 i 4 k.c. określało zakres odpowiedzialności Spółki z umowy ubezpieczenia i w ten sposób mogło wprowadzić konsumentów w błąd co do rzeczywiście przysługujących im uprawnień i stanowić nieuczciwą praktykę rynkową opisaną w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) [zwana dalej również ustawą o przeciwdziałaniu (...)].

dowód: karta 1-5

Ponadto — zgodnie z punktem III Postanowienia nr RWR 176/2011 — Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów następujące materiały zgromadzone w postępowaniu wyjaśniającym sygn. akt RWR 403-31/10/ZK:

- pismo Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 23.11.2009r.,
- pismo Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 13.04.2010r.,
- pismo Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „Warta” S.A. w Warszawie z dnia 13.09.2010r.,
- odpis aktualny KRS dotyczący Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „Warta” S.A. w Warszawie;
- wzorzec umowny p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”;
- wzorzec umowny p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”;
- wzorzec umowny p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi”.

dowód: karta 1-5

1.3.

W trakcie postępowania Warta, w piśmie z dnia 22 sierpnia 2011 roku ustosunkowała się do postawionych ww. Postanowieniem zarzutów wskazując, iż rozszerzenie braku odpowiedzialności za winę umyślną i rażące niedbalstwo osób upoważnionych do korzystania z pojazdu oparte zostało na poglądach doktryny i komentarzach do znowelizowanego z dniem 10 sierpnia 2007 roku art. 827 k.c. uznających, że nie ma przeszkód do tego aby w umowie lub

ogólnych warunkach ubezpieczenia poszerzyć krąg osób, za których umyślne działania nie odpowiada ubezpieczyciel. Jednocześnie Spółka wskazała, iż niezależnie od powyższego stanowiska, pismami z dnia 16 i 17 sierpnia 2011 roku wszystkie jej jednostki odpowiedzialne za likwidację szkód zostały zobowiązane do stosowania wprost art. 827 k.c. Poinformowała również, iż podjęła działania zmierzające do korekty zapisów ogólnych warunków umów poprzez wprowadzenie postanowień odpowiadających treści art. 827 k.c. Spółka wskazała również, iż uwzględniając wpis nr 1265 w Rejestrze postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone z dniem 15 lutego 2011 roku wprowadziła nowe wzorce umowy regulujące zasady wyceny kosztów naprawy wg cen brutto (z uwzględnieniem podatku VAT), które załączyła do pisma. Tym samym Spółka nie oferuje już produktu, w którego wzorcu umownym znajdowałyby się przedmiotowa klauzula abuzywna. W pismach z dnia 8 września 2011 roku oraz 11 października 2011 roku Warta wskazała, iż w dniu 4 października 2011 roku Zarząd Spółki podjął uchwałę o wprowadzeniu aneksów do wzorców umownych ubezpieczenia autocasco oraz nowe teksty jednolite tych wzorców z mocą obowiązywania od 1 listopada 2011 roku. W przedmiotowych aneksach i tekstach jednolitych kwestionowane zapisy zostały zastąpione postanowieniami odpowiadającymi treści art. 827 k.c. Zarówno ww. uchwała jak i zmienione wzorce umowy zostały dołączone do pisma z dnia 11.10.2011r.

dowód: pismo Spółki z dnia 22.08.2011r.: k. 131-132, pismo Spółki z dnia 8.09.2011r.: k. 133, pismo Spółki z dnia 11.10.2011r.: k. 135;

2. Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

2.1.

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. z siedzibą w Warszawie przy ul. Chmielnej 85/87 jest przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla Miasta stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000016432. Przedmiotem działalności przedsiębiorcy jest między innymi działalność ubezpieczeniowa bezpośrednia i pośrednia reasekuracyjna w kraju i za granicą.

Dowód: odpis z KRS: k. 84-92;

2.2.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie zawierało z konsumentami m.in. umowy ubezpieczenia autocasco pojazdów samochodowych posługując się przy tym wzorcami umów o nazwach: „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco i kradzieży dla flot samochodowych”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort wraz z opcjami dodatkowymi”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”. Wszystkie z ww. wzorców umowy stosowane były przez TUiR „WARTA” do umów zawartych z konsumentami od dnia 1.03.2010r. i zostały wprowadzone Uchwałą nr 1 Zarządu Spółki z dnia 26 stycznia 2010 roku.

Dowód: wzorce umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco i kradzieży dla flot samochodowych”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort wraz z opcjami dodatkowymi”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 14-55; pismo Spółki z dnia 13.09.2010r.: k. 6-7, pismo Spółki z 22.08.2011r.: k. 131- 132;

Wzorce umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)” „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi” „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort wraz z opcjami dodatkowymi” zawierały m.in. następujące postanowienie:

- § 4 ust 1 pkt 1) „Warta nie odpowiada za szkody spowodowane umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczonego, inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu, a także osoby, z którymi ubezpieczony lub osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.”

Dowód: wzorce umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco i kradzieży dla flot samochodowych”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort wraz z opcjami dodatkowymi”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 14-55;

Ponadto we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”, zamieszczony był m.in. następujący zapis:

- § 16 ust. 3 pkt 1 i 2 a „Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen netto (bez VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji) , której podstawą jest
 1. koszt robocizny ustalony w oparciu o:
 - a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
 - b) średnią stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez warsztaty naprawcze z terenu województwa, względem którego dokonano taryfikacji,
 2. koszt części zamiennych:
 - a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax, opartych na danych producenta/importera pojazdu, nie więcej niż średnie ceny netto (bez VAT) zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnych importerów do stosowania przez ich sieci serwisowe.

dowód: wzorzec umowny p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”: k. 14-25;

We wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi” zamieszczony był m.in. następujący zapis:

- § 15 ust. 3 pkt 1 i 2 a „Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen netto (bez VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji) , której podstawą jest
 1. koszt robocizny ustalony w oparciu o:
 - a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie

- Audatex lub Eurotax,
- b) średnią stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez:
- 1). warsztaty naprawcze z terenu województwa, względem którego dokonano taryfikacji składki - w przypadku gdy nie zostało zniesione procentowe pomniejszenie wartości części, zgodnie z § 8 ust. 5 pkt 1),
 - 2). autoryzowane stacje obsługi z terenu województwa względem którego dokonano taryfikacji składki – w przypadku gdy poprzez opłacenie dodatkowej składki zostało zniesione procentowe pomniejszenie wartości części zgodnie z § 8 ust. 5 pkt 1). W przypadku braku możliwości ustalenia stawki średniej dopuszcza się przyjęcie stawki za 1 roboczogodzinę stosowanej indywidualnie przez wykonawcę naprawy o ile nie przekracza ona 120% stawki za roboczogodzinę – stosowanej przez dany warsztat w naprawach gwarancyjnych,
2. koszt części zamiennych:
- a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax, opartych na danych producenta/importera pojazdu, nie więcej niż średnie ceny netto (bez VAT) zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnych importerów do stosowania przez ich sieci serwisowe.

dowód: wzorzec umowny p.n „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 40-55;

We wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi”, zamieszczony był m.in. następujący zapis:

- § 15 ust. 4 „Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen netto (bez VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji), której podstawą jest
1. koszt robocizny ustalony w oparciu o:
- a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
- b) średnią stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez warsztaty naprawcze z terenu województwa, względem którego dokonano taryfikacji składki. W przypadku braku możliwości ustalenia stawki średniej dopuszcza się przyjęcie stawki za 1 roboczogodzinę stosowanej indywidualnie przez wykonawcę naprawy o ile nie przekracza ona 120% stawki za roboczogodzinę – stosowanej przez dany warsztat w naprawach gwarancyjnych,
2. koszt części zamiennych:
- a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax, opartych na danych producenta/importera pojazdu, nie więcej niż średnie ceny netto (bez VAT) zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnych importerów do stosowania przez ich sieci serwisowe.

dowód: wzorzec umowny p.n „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 26-39;

2.3.

Uchwałą Nr 1 Zarządu Spółki z dnia 4 stycznia 2011 roku wprowadzono do obrotu konsumenckiego z dniem 15 lutego 2011 roku nowe wzorce umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort”. We wzorcach tych treść § 4 ust. 1 pkt 1 nie uległa zmianie w porównaniu z brzmieniem tych zapisów ujętych we wzorcach obowiązujących od dnia 1 marca 2010 roku.

dowód: pismo Spółki z 22.08.2011r.: k. 131-132, wzorec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”: k. 119-128, wzorec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 105-118; wzorec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 93-104;

W nowym wzorcu umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)” treść § 16 przyjęła następujące brzmienie:

- § 16 ust. 3 pkt 1 i 2 a „Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen brutto (z VAT), wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji) , której podstawą jest
3. koszt robocizny ustalony w oparciu o:
 - a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
 - b) stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez warsztaty naprawcze z terenu województwa, względem którego dokonano taryfikacji,
 4. koszt części zamiennych:
 - a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax z uwzględnieniem cen części zamiennych dystrybuowanych poza siecią oficjalnego producenta/importera pojazdu.

dowód: wzorec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”: k. 119-128;

W nowym wzorcu umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi” treść § 15 przyjęła następujące brzmienie:

- § 15 ust. 3 pkt 1 i 2 a „Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen brutto (z VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji), której podstawą jest
1. koszt robocizny ustalony w oparciu o:

- a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
- b) stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez warsztaty naprawcze z terenu województwa względem którego dokonano taryfikacji składki,
- 2. koszt części zamiennych:
 - a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax z uwzględnieniem cen części zamiennych dystrybuowanych poza siecią oficjalnego producenta/importera pojazdu.

dowód: wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 105-118;

W nowym wzorcu umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi” treść § 15 przyjęła następujące brzmienie:

- § 15 ust. 4 „Wycena kosztów naprawy sporządzona przez WARTĘ lub na jej zlecenie według cen brutto (z VAT) wykonywana jest na podstawie indywidualnej oceny uszkodzeń pojazdu związanych z przedmiotowym zdarzeniem, z wykorzystaniem do tego celu informacji na temat realnych kosztów naprawy uzyskanych poprzez analizę aktualnej sytuacji rynkowej (np. ustalenie kosztów naprawy w drodze przetargu/aukcji) , której podstawą jest
 - 1. koszt robocizny ustalony w oparciu o:
 - a) naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu i ujęte w systemie Audatex lub Eurotax,
 - b) stawkę za 1 roboczogodzinę ustaloną przez WARTĘ na podstawie stawek stosowanych przez autoryzowane stacje obsługi.
 - 2. koszt części zamiennych:
 - a) w wysokości cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax z uwzględnieniem cen części zamiennych dystrybuowanych poza siecią oficjalnego producenta/importera pojazdu.

dowód: wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi”: k. 93-104;

2. 4.

W toku postępowania Spółka wskazała, iż uwzględniając stanowiska Prezesa Urzędu zaprezentowane w Postanowieniu z dnia 2.08.2011r., pismami z dnia 16 i 17 sierpnia 2011 roku zobowiązała wszystkie jej jednostki odpowiedzialne za likwidację szkód, do stosowania wprost art. 827§1, 3, 4 k.c. Zobowiązanie powyższe przybrało postać pisma sporządzonego przez Pana Pawła Ptaszyńskiego Dyrektora Departamentu Likwidacji Szkód Komunikacyjnych w formie elektronicznej. Wiadomość ta przybrała poniższą treść:

„(...) Biorąc pod uwagę sugestie UOKiK, wyrażoną w piśmie z dnia 02 sierpnia 2011r., sygn. akt RWR 61-33/11/ZK/1, iż zapisy § 4 ust. 1 pkt 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia Autocasco Mini, Autocasco Standard i Autocasco Komfort (OWU ACM, ACS, ACK), iż stosowane przez TUIR WARTA SA postanowienia mogą wprowadzać konsumentów w błąd, co

do zakresu przysługujących im uprawnień, polecam:

Od dnia 17 sierpnia 2011r. w procesie likwidacji szkód w miejsce postanowień §4 ust. 1 pkt 1 OWU ACM, ACS, ACK stosować wprost zapisy art. 827§1, 3, 4 k.c. (...)

Powyższe postanowienia oznaczają w praktyce konieczność stosowania wyłączeń odpowiedzialności w szkodach z wszystkich produktów AC w następujący sposób:

1. TUIR WARTA SA nie ponosi odpowiedzialności za szkodę w przypadku szkód wyrządzonych umyślnie przez ubezpieczającego lub osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
2. odszkodowanie nie należy się ubezpieczającemu w razie rażącego niedbalstwa, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;
3. w razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek przez ubezpieczającego należy rozumieć ubezpieczonego.

Ponadto uprzejmie proszę podległych Państwu pracowników do przestrzegania wyżej opisanego sposobu działania.”

dowód: pismo Spółki z dnia 22.08.2011r.: k. 131-132, pismo z dnia 17.08.2011r.: k. 81; pismo z dnia 17.08.2011r.: k. 82;

2. 5.

W dniu 4 października 2011 roku Zarząd Spółki Uchwałą Nr 1 w sprawie wprowadzenia Aneksów nr 1 do Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM), Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi i Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi z dnia 15 lutego 2011 roku oraz tekstów jednolitych Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM), Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi i Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi postanowił wprowadzić Aneks Nr 1 do ww. wzorców umownych oraz teksty jednolite ww. wzorców umownych w brzmieniu ustalonym Zarządzeniami Prezesa Zarządu Spółki. Zgodnie z treścią wydanych Zarządzeń nr 36/2011, 37/2011 oraz 38/2011 z dnia 10 października 2011 roku Prezesa Spółki, treść Aneksów nr 1 do poszczególnych wzorców umownych, jak i sam jednolity tekst tych wzorców z uwzględnieniem zmian wprowadzonych stosownymi Aneksami oraz wzory tych druków mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 listopada 2011 roku.

Poszczególnymi Aneksami o nr. 1/2011 do wzorców umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort” w brzmieniu ustalonym Uchwałą Nr 1 Zarządu Spółki z dnia 26 stycznia 2011 r. dokonano zmiany treści ich § 4 ust. 1 pkt 1) w ten sposób, że nadano im brzmienie:

- § 4 ust. 1 pkt 1) „spowodowane:
 - a) Umyślnie przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, a także osoby, z którymi Ubezpieczający, Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - b) Wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności”

Przedmiotowe Aneksy weszły w życie z dniem 1 listopada 2011 roku i mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawartych od dnia 1 listopada 2011 roku.

dowód: Uchwała Nr 1 Zarządu TUiR „WARTA” S.A. z dnia 4 października 2011 r.: k. 137, Zarządzenie Nr 36/2011 Prezesa Zarządu TUiR „WARTA” S.A.: k.138, Zarządzenie Nr 37/2011 Prezesa Zarządu TUiR „WARTA” S.A.: k. 139, Zarządzenie Nr 38/2011 Prezesa Zarządu TUiR „WARTA” S.A.: k.140, Aneks nr 1/2011 do OGÓLNYCH WARUNKÓW UBEZPIECZENIA AUTOCASCO MINI (ACM) obowiązujących od dnia 15 lutego 2011: k.141, Aneks nr 1/2011 do OGÓLNYCH WARUNKÓW UBEZPIECZENIA AUTOCASCO KOMFORT (ACK) WRAZ Z OPCJAMI DODATKOWYMI obowiązujących od dnia 15 lutego 2011: k. 142, Aneks nr 1/2011 do OGÓLNYCH WARUNKÓW UBEZPIECZENIA AUTOCASCO STANDARD (ACS) WRAZ Z OPCJAMI DODATKOWYMI obowiązujących od dnia 15 lutego 2011: k. 143;

W załączeniu do pisma z 11 października 2011 roku Spółka przedłożyła również pismo wewnętrzne Spółki informujące o wprowadzeniu ww. zmian. Wskazano w nim, iż jednostki odpowiedzialne za likwidację szkód zostały już poinformowane o konieczności stosowania się wprost do zapisów art. 827 k.c. także do umów zawartych przed 1 listopada 2011 roku. Polecono, aby w przypadku pytań lub wątpliwości klientów w zakresie dotychczasowego zapisu § 4 ust. 1 pkt 1) OWU Autocasco sprzedawcy informowali, że wyłączenie odpowiedzialności ogranicza się do osób i sytuacji wskazanych w art. 827 k.c.

dowód: pismo DRPK/W – 40/2011/BOL z dnia 11.10.2011r.: k. 136;

2. 6.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2007 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie (sygn. akt. VI ACa 110/07) podtrzymał rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 października 2006r. (sygn. akt XVII Amc 147/05) w zakresie uznania za niedozwolone i zakazania pozwanemu przedsiębiorcy wykorzystywania postanowienia zamieszczonego w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu umownym o treści:

- „Wycena kosztów naprawy obejmuje:

- a. koszt robocizny ustalony według wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o:

- naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez UNIQA TU S.A.;
- średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki,

- b. koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp.) ustalonych na podstawie katalogów Eurotax, Audatex lub innych uznanych przez UNIQA TU S.A. (...).”

Postanowienie to zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone pod poz. 1265.

2. 7.

Zgodnie z przedłożonym „Technicznym rachunkiem ubezpieczeń majątkowych i osobowych” wartość przychodu osiągniętego przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie, to jest wartość składek przypisanych brutto wyniósł w 2010 roku (...) zł. Jednocześnie Spółka wskazała, iż kwota podatku VAT, która nie została wypłacona konsumentom zgodnie z postanowieniami ogólnych warunków ubezpieczenia stosowanych przyjętych uchwałą Nr 1 Zarządu Spółki z dnia 26 stycznia 2010 roku nie przekroczyła (...) złotych.

dowód: techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych: k. 83, pismo Spółki z 22.08.2011r.: k. 131-132;

3. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

3. 1. Zagrożenie interesu publicznoprawnego.

Podstawą do rozstrzygania sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

3. 2. Oznaczenie przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 lit a) ustawy o ochronie (...), pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także osobę fizyczną, osobę prawną, oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Natomiast art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.), definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 tej ustawy przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo do Ewidencji Działalności Gospodarczej.

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie jest spółką prawa handlowego i prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000016432. A zatem - w świetle powyższego – Spółka jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...). Oznacza to, iż przepisy tej ustawy odnoszą się do ww. Spółki wprost.

3. 3. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I sentencji decyzji.

3. 3. 1. Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i

konsumentów

Art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż „Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.”, natomiast art. 24 ust. 2 pkt 1 tej ustawy określa, iż „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego. (...)„,

Do stwierdzenia zatem praktyki z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

1) bezprawność działań przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, zwanego dalej „Rejestrem”,

2) naruszenie tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów.

Ad. 1) Bezprawność działań przedsiębiorcy

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych a także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami.

Jak wspomniano wyżej, zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego”. Wynika stąd wniosek, iż ustawa o ochronie (...) wprost uznaje stosowanie przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umownych, uznanych za niedozwolone i wpisanych do Rejestru, jako działanie bezprawne.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ — 479⁴⁵ k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy postanowienia wzorca były, czy też nie były zastosowane przy konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie — Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecnictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 kp.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.i k. [obecnie art. 24] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.i.k. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecnictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”.

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest wykazanie, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia wzorców umownych p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK) wraz z opcjami dodatkowymi” stosowanych przez Spółkę przy zawieraniu umów ubezpieczenia, były tożsame z treścią postanowienia uznanego za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisany do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego pod pozycją 1265.

W wyroku SOKiK z dnia 23 października 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 147/05) za niedozwolone postanowienie, które następnie zostało wpisane pod poz. 1265 do Rejestru, uznane zostało postanowienie o treści: „Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez Uniqa TU S.A., - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp.) ustalonych na podstawie katalogów Eurotax, Audatex lub innych uznanych przez UNIQA TU S.A. (...)”. W uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia Sąd stwierdził, iż zapis ten pozostaje w sprzeczności z art. 385 (1) § 1 kc jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interes konsumentów. W ocenie Sądu z chwilą wyrządzenia szkody na ubezpieczycielu zaczyna ciążyć obowiązek jej naprawienia. Obowiązek ten jest niezależny od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy czy też nie. Decyzja poszkodowanego o dokonaniu naprawy samochodu bądź jej zaniechaniu nie ma wpływu na wysokość doznanego uszczerbku majątkowego. Z tych względów określenie innych reguł ustalania odszkodowania, w zależności od tego czy dokonywana jest naprawa samochodu, czy też nie, w oderwaniu od wysokości szkody; tożsamej w obu przypadkach, trudno

uznać za postanowienie określające jednoznacznie świadczenie główne. Stanowisko to, podzielił Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 23 maja 2007 r. sygn. akt VI ACa 110/07, wydanym na skutek apelacji zakładu ubezpieczeń od przedmiotowego rozstrzygnięcia SOKiK z dnia 23 października 2006 r. Sąd Apelacyjny stwierdził, że przyjęcie metody kosztorysowej do ustalania odszkodowania w istocie ogranicza odpowiedzialność pozwanej (zakładu ubezpieczeń). Niezależnie bowiem od tego, czy poszkodowany naprawił uszkodzony w wypadku pojazd, czy też podjął decyzję odmienną odnośnie uszkodzonego pojazdu, należy mu się od zakładu ubezpieczeń odszkodowanie ustalone wg zasad wynikających z art. 363 § 2 kc, w związku z art. 361 § 2 kc, co oznacza, że jego wysokość ma odpowiadać kosztom przywrócenia pojazdowi jego wartości sprzed wypadku. Gdy zatem naprawa pojazdu przywróci mu jego wartość sprzed wypadku, odszkodowanie winno odpowiadać kosztom takiej właśnie naprawy” (z uzasadnienia uchwały SN z dnia 15.11.2001 r. sygn. akt III CZP 68/01). Mając na uwadze przepisy kodeksu cywilnego, przede wszystkim przepis art. 363 § 2 kc wysokość odszkodowania powinna być ustalona wg cen części zamiennych i usług koniecznych do wykonania naprawy. „Jeśli zaś wg ustawy o cenach (Dz.U. z 2001 r. Nr 97 poz. 1050 z późn. zm.) – art. 3 ust. 1 pkt 1, cena jest wartością wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę, przy czym w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeśli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym, to miernikiem wysokości szkody ustalonej wg cen kosztów naprawy jest tak właśnie określona cena naprawy pojazdu, a zatem cena części zamiennych i usług obejmująca podatek VAT.” W uzasadnieniu wydanego wyroku Sąd Apelacyjny nawiązał również do uchwały 7 sędziów SN z dnia 17.05.2007 r. (sygn. akt III CZP 150/06). Sąd Apelacyjny akceptując tezy wyrażone w orzeczeniach do których się odwoływał, uznał iż ukształtowanie postanowienia umownego nieszanującego zasad wyżej przedstawionych, uznać należy za przejaw niedozwolonego, zgodnie z treścią art. 385¹ kc ograniczenia kontraktowej odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Zgodnie z treścią wzorców umownych stosowanych przez Spółkę w obrocie konsumenckim, w przypadku szkody częściowej, WARTA ustalała wysokość odszkodowania, które obejmowało koszty naprawy pojazdu mające związek przyczynowy ze zdarzeniem objętym ochroną ubezpieczeniową. Po myśli przywołanych powyżej postanowień § 16 ust. 3 pkt 1 i 2a, §15 ust. 3 pkt 1 i 2 a oraz §15 ust. 4 ogólnych warunków ubezpieczenia wycena kosztów naprawy, a zatem i należnego odszkodowania, sporządzona przez Spółkę lub na jej zlecenie, odbywała się zawsze według cen netto (bez VAT). W szczególności, w kosztorysie naprawy, koszt części zamiennych ustalano, jako równoważny z kosztem cen podanych w aktualnych polskich wydaniach systemu Audatex lub Eurotax, opartych na danych producenta/importera pojazdu, nie więcej niż koszt średnich cen netto (bez VAT) zalecanych przez producenta pojazdu lub oficjalnych importerów do stosowania przez ich sieci serwisowe. Omawianymi postanowieniami ubezpieczyciel wprowadził zatem do obrotu konsumenckiego zakwestionowaną wyrokiem SOKiK z dnia 23 października 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 147/05) i nie znajdującą potwierdzenia w przepisach kodeksu cywilnego, zasadę ustalania należnego odszkodowania z tytułu ubezpieczenia AC w oderwaniu od rzeczywiście poniesionej przez poszkodowanego (konsumenta) szkody. Stosowane przez Spółkę klauzule, podobnie jak klauzula wpisana w Rejestrze pod poz. nr 1265, przyjęły jako zasadę ustalanie wysokości należnego odszkodowania z AC wg wartości netto, tj. bez podatku VAT a tym samym wywoływały tożsamy skutek sprowadzający się do ograniczenia odpowiedzialności ubezpieczyciela w sposób sprzeczny z art. 363§2 k.c. i art. 361§ 2 k.c. Wskazać także należy na podobieństwo stanów faktycznych obu

spraw oraz celów, jakim służyć miało wprowadzenie tych klauzul. Ubezpieczenie autocasco jest ubezpieczeniem dobrowolnym i to strony decydują na jakich warunkach ma zostać zawarta umowa między nimi. Niedopuszczalna jest jednak sytuacja, iż jedna ze stron wykorzystując swoją pozycję profesjonalisty, kształtuje wzorzec umowny w taki sposób, iż wprowadza do niego konstrukcję prawną, która prowadzi do pokrzywdzenia jednej ze stron stosunku prawnego, w tym wypadku konsumenta. Prezes Urzędu nie neguje zatem faktu ustalania przez ubezpieczyciela wielkości poniesionej przez poszkodowanego szkody w oparciu o system wyceny, ale fakt iż ustalane w ten sposób odszkodowanie pomniejszane jest o stawkę podatku VAT, skutkiem czego poszkodowany nie otrzymuje odszkodowania naprawiającego poniesioną przez poszkodowanego szkodę w pełnym zakresie. Zauważyć także trzeba, iż w niniejszej sprawie, konsument który zawarł umowę z Wartą mógł uzyskać odszkodowanie, uwzględniające wartość podatku VAT, jedynie w przypadku naprawy pojazdu i udokumentowania oryginalnymi fakturami VAT tego faktu. Podkreślić przy tym należy, iż uzupełnienie w takim przypadku należnego konsumentowi odszkodowania nastąpić mogło jedynie, gdy konsument poniósł koszty naprawy wyższe niż ustalona przez Spółkę kwota wyceny kosztów naprawy a Spółka zobowiązana była wówczas do uzupełnienia kwoty odszkodowania maksymalnie o wysokość kwoty podatku VAT wyliczonego od ustalonej przez nią kwoty wyceny kosztów naprawy. Tym samym, zastosowane przez Spółkę rozwiązanie było skrajnie niekorzystne dla konsumentów, gdyż w rzeczywistości uniemożliwiało im uzyskanie odszkodowania w wysokości odpowiadającej powstałej szkodzie.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż cel, jakiemu służyła klauzula wpisana do Rejestru pod poz. nr 1265 oraz skutek jej stosowania jest identyczny, jak skutek stosowania ww. postanowień przez Spółkę. Tym samym, pomimo odmienności wynikających z użytych zwrotów i wyrazów stwierdzić należy tożsamość porównywanych zapisów.

Mając powyższe na uwadze, uznać należy, iż spełniona została pierwsza z przesłanek uznania kwestionowanych działań Spółki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Ad . 2) Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

W myśl art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stosowanie postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z prawami licznej grupy konsumentów, wszystkich konsumentów będących klientami Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę ubezpieczenia autocasco. W rozpatrywanym stanie faktycznym zachowanie nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z

uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Miarą realnego, a nie jedynie potencjalnego zagrożenia zbiorowych interesów konsumentów są przekazane przez Spółkę w toku postępowania administracyjnego dane liczbowe z których wynika, iż łączna kwota nie wypłaconej części odszkodowania w wysokości podatku VAT nie przekroczyła 5 milionów złotych. W sprawie niniejszej zważywszy na rodzaj i charakter prowadzonej przez Spółkę działalności gospodarczej w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych uprawniony jest wniosek, iż każdy jej klient (konsument) zawierający lub mogący zawrzeć ze Spółką taką umowę w zakresie ubezpieczenia AC, mógł być dotknięty praktykami tego Przedsiębiorcy.

Tym samym wykazano spełnienie drugiej z przesłanek warunkujących uznanie wyżej opisanego zachowania Spółki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3. 3. 2. Zaniechanie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24, w takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Jednocześnie, w myśl art. 27 ust. 3 ustawy o ochronie (...) ciężar udowodnienia okoliczności, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów spoczywa na tymże przedsiębiorcy. Stanowi to konsekwencję tego, iż to przedsiębiorca wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne z udowodnienia okoliczności, o której mowa w przedmiotowym przepisie.

W trakcie niniejszego postępowania Spółka w załączeniu do pisma z dnia 22 sierpnia 2011 roku przedłożyła nowe wzorce umowne p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort” wprowadzone do obrotu konsumenckiego z dniem 15 lutego 2011 roku na mocy Uchwały Nr 1 Zarządu Spółki z dnia 26 stycznia 2011 roku. Dokonane modyfikacje przedmiotowych postanowień, zdaniem Prezesa Urzędu, zniosły ich bezprawność w zakresie tożsamości z klauzulą abuzywną wpisaną do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod nr. 1265. Wprowadziły bowiem jako zasadę, dokonywanie wyceny kosztów naprawy według cen brutto. Mając powyższe na uwadze uznać należało, iż z dniem 15 lutego 2011r. Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” SA w Warszawie zaniechało stosowania praktyki opisaney w punkcie I sentencji decyzji.

3. 4. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II sentencji decyzji.

3. 4. 1. Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Art. 24 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z kolei art. 24 ust. 2 wskazuje, iż „przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy”. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami

określonych aktów prawnych oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Powołany art. 24 ust. 2 zawiera przykładowe wyliczenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich m.in. w punkcie 3 nieuczciwe praktyki rynkowe oraz czyny nieuczciwej konkurencji.

Do stwierdzenia zatem praktyki z art. 24 ust 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie (...) konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- a) bezprawność działań przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych lub czynów nieuczciwej konkurencji;
- b) naruszenie tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów.

Ad. 1) Bezprawność działań przedsiębiorcy

Jak wskazywano już powyżej bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Porządek prawny obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych. Jako zachowania przedsiębiorcy, które stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, ustawodawca wskazuje w szczególności nieuczciwe praktyki rynkowe oraz czyny nieuczciwej konkurencji (art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie (...)). Oznacza to, że jeśli mamy do czynienia z nieuczciwą praktyką rynkową lub czynem nieuczciwej konkurencji w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym lub ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, które jednocześnie naruszają zbiorowe interesy konsumentów, takie działanie w świetle prawa może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. W związku z powyższym, przedmiotem rozstrzygnięcia Prezesa UOKiK stało się zważenie, czy w omawianym stanie faktycznym przedsiębiorca stosował nieuczciwą praktykę rynkową a następnie, czy przedmiotowa praktyka mogła godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...), stosowana przez przedsiębiorcę praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy, w trakcie jej zawierania lub po zawarciu. Przedmiotowy przepis stanowi klauzulę generalną, która na okoliczność stosowania danej praktyki podlega stosownej konkretyzacji. Jednocześnie, ustawa ta dokonuje podziału praktyk rynkowych na wprowadzające w błąd oraz agresywne praktyki rynkowe (art. 4 ust. 2). Praktyki rynkowe wprowadzające w błąd mogą przybrać postać czynną i bierną, tj. polegać na działaniu (art. 5) lub zaniechaniu (art. 6) wprowadzającym w błąd. Wyżej wymienione praktyki nie stanowią jednak praktyk zakazanych w każdych okolicznościach (art. 7). Oznacza to, iż by wykazać, że dany przedsiębiorca je stosuje należy odnieść się zarówno do definicji praktyki wprowadzającej w błąd (art. 5 ust. 1), jak i do ogólnej definicji nieuczciwej praktyki rynkowej z art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Przede wszystkim, w celu wykazania, iż Spółka stosowała nieuczciwą praktykę rynkową konieczne jest uznanie, iż zarzucane jej zachowanie mieści się w pojęciu praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...). Definicję praktyki rynkowej podaje art. 2 pkt 4 przedmiotowej ustawy wskazując, iż za taką uznaje się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Pojęcie produktu wskazane w wyżej przywołanym artykule ma znaczenie szerokie i obejmuje również pojęcie usługi. W zakresie pojęcia praktyki rynkowej mieści się zatem każdy czyn przedsiębiorcy (działanie jak i zaniechanie), oraz każda forma działania przedsiębiorcy (sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklama i marketing). Istotnym jest, iż wskazane formy mogą być kwalifikowane jako praktyki rynkowe, wtedy tylko, gdy są bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta, to jest, gdy mogą oddziaływać na decyzje ekonomiczne konsumentów. Tym samym, zamieszczanie przez Spółkę określonych postanowień we wzorcach umownych określających wzajemne uprawnienia stron nawiązywanego stosunku prawnego, to jest kształtowanie bezpośrednio sytuacji prawnej konsumenta w przypadku nabycia przez niego oferowanego produktu, spełnia powyższe kryteria i może zostać uznane za praktykę rynkową w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Po myśli art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...), za praktykę rynkową uznaje się działanie wprowadzające w błąd, jeżeli powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. W przedmiotowej sprawie koniecznym stało się rozważenie przez Prezesa Urzędu, czy stosowanie przez Spółkę określonych postanowień we wzorcu umowy mogło wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd, tj. mogło powodować podjęcie przez niego decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Przedmiotem zarzutu w niniejszym postępowaniu Prezes Urzędu uczynił stosowanie postanowienia wskazującego na odmienne od ustawowych zasady odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za powstałe szkody. Postanowienie to zwalnia Spółkę z odpowiedzialności w przypadku szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa przez ubezpieczonego, osoby, z którymi ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym oraz inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu lub osoby, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym a także przewiduje brak odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie przez osoby upoważnione do korzystania z pojazdu lub osoby, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Zasadnym jest zatem postawienie pytania, czy na podstawie treści zawartej umowy wyrażającej się w postanowieniach ogólnych warunków ubezpieczenia przeciętny konsument mógł podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął, tj. w szczególności mógł odstąpić od dochodzenia roszczeń w sytuacji, gdy wbrew treści wzorca umownego przysługiwały mu one z mocy ustawy.

W tym miejscu wskazać należy, iż ustawa o przeciwdziałaniu (...) posługuje się pojęciem przeciętnego konsumenta, w odniesieniu do którego powinna być dokonywana ocena każdej praktyki rynkowej, w tym praktyki polegającej na działaniu wprowadzającym w błąd. Będące przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia zachowanie Spółki powinno być zatem oceniane z perspektywy przeciętnego konsumenta. Dla udzielenia odpowiedzi na powyżej postawione pytanie niezbędne staje się przeanalizowanie definicji przeciętnego konsumenta w oparciu o przepisy ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym z uwzględnieniem

orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości oraz polskich sądów i jego skonkretyzowanie w okolicznościach niniejszej sprawy.

Zgodnie z treścią art. 2 pkt 8 ustawy o przeciwdziałaniu (...) za przeciętnego konsumenta uważa się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów. Przyjęty w ustawie model przeciętnego konsumenta w pełni odzwierciedla stanowisko przyjęte w orzeczeniach Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, zgodnie z którym jest to osoba dostatecznie dobrze poinformowana, uważna i ostrożna. Taki konsument posiada określony zasób informacji o otaczającej go rzeczywistości i potrafi go wykorzystać dokonując analizy przekazów rynkowych. Jest to konsument sceptyczny wobec kierowanych do niego praktyk rynkowych, który umiejętnie korzysta ze stworzonych możliwości wyboru. Wskazać jednocześnie należy, iż orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wskazuje na konieczność odniesienia powyższych cech przeciętnego konsumenta do produktu, do którego odnosi się dana praktyka rynkowa (wyrok ETS z dnia 22 czerwca 1999r., C-342/97, wyrok ETS w sprawie Gurt Springenheide i Tusky C-210/96). Europejski Trybunał Sprawiedliwości wskazał m.in., iż charakter odróżniający znak towarowy należy oceniać w odniesieniu do przypuszczalnego sposobu postrzegania go przez właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego przeciętnego konsumenta danej kategorii towarów i usług (wyrok ETS z dnia 7 lipca 2005 r., C-353/03). Taki pogląd znalazł również uznanie w orzecznictwie polskich sądów. Tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 grudnia 2003 roku wskazał, iż sama wysokość ceny nabywanego samochodu wyklucza potraktowanie nabywcy jako nieostrożnego konsumenta bezkrytycznie odnoszącego się do haseł reklamowych i nie posiadającego podstawowych informacji, gdyż polski odbiorca reklamy w tym segmencie rynku samochodowego posiadał już umiejętność odczytywania informacji reklamowych (wyrok z dnia 3 grudnia 2003r. sygn. akt I CK 358/02). Podobnie, w wyroku z dnia 6 grudnia 2007 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, iż do kręgu adresatów reklamy „tanich linii” lotniczych należy zaliczyć osoby wykształcone, posiadające zasób wiedzy i doświadczenia życiowego w zakresie funkcjonowania takiego rodzaju przedsiębiorców w tym zakupu biletów online, co odróżnia ich od osób należących do kręgu przeciętnych konsumentów (sygn. akt VI ACa 842/07).

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji zaistniałej w niniejszej sprawie podnieść należy, iż charakter produktu oferowanego przez Spółkę powoduje kierowanie go do określonej, dającej się wyodrębnić grupy konsumentów. Oczywistym jest, iż grupę adresatów produktu tworzą posiadacze samochodów. Podkreślić także trzeba, iż ubezpieczenie autocasco, jest ubezpieczeniem dobrowolnym a zatem zawierający stosowną umowę konsumenci kierują się szczególną przezornością i chęcią zapobiegnięcia ewentualnym stratom finansowym z tytułu ewentualnych wypadków. Konsumenci ci będą zatem nie tylko dostatecznie dobrze poinformowani, uważni i ostrożni ale również powinni posiadać pewne rozeznanie na rynku ubezpieczeń komunikacyjnych autocasco. W szczególności zaś przeciętny konsument zawierający umowę ubezpieczenia autocasco będzie zwracał uwagę na szczególnie istotne z jego punktu widzenia zagadnienia takie jak: wysokość składki ubezpieczeniowej, sposób wyliczenia wysokości szkody, kwestia ewentualnego udziału własnego w szkodzie, możliwość otrzymania samochodu zastępczego na czas naprawy. Niezależnie jednak od powyższego, zdaniem Prezesa Urzędu będzie on działał w przekonaniu, iż podstawowe zasady odpowiedzialności ubezpieczeniowej określone w zawieranej przez niego umowie będą odpowiadały regulacjom ustawowym, a ogólniej mówiąc, będą zgodne z prawem.

Tak określony przeciętny konsument, który zawarł ze Spółką umowę ubezpieczenia autocasco z lektury zawartej umowy wywieść może, iż nie będzie on uprawniony do żądania odszkodowania w przypadku, gdy szkoda wyrządzona zostanie:

1. w wyniku rażącego niedbalstwa osób, z którymi ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
2. w wyniku rażącego niedbalstwa innych osób upoważnionych do korzystania z pojazdu oraz osób, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
3. w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego.
4. umyślnie przez inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu oraz przez osoby, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.

Na zwolnienie się przez Wartę z ponoszenia odpowiedzialności ubezpieczeniowej we wszystkich wymienionych powyżej wypadkach wskazuje bowiem wprost treść § 4 ust. 1 pkt 1) wzorców umowy p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini (ACM)”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort (ACK)”.

Komunikat ten jest zaś sprzeczny z rzeczywistym stanem prawnym. Tak bowiem, zgodnie z treścią art. 827 § 1 w zw. z art. 827§ 4 k.c. ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczony wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności. Jednocześnie po myśli art. 827 § 3 k.c. w zw. z art. 827§ 4 k.c. jeżeli nie umówiono się inaczej, ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Powyżej przytoczone przepisy, regulujące kwestie granic odpowiedzialności ubezpieczeniowej ubezpieczyciela mają charakter bezwzględnie obowiązujących, a po myśli art. 807§ 1 k.c., postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia z nimi sprzeczne, są nieważne.

Analiza art. 827§ 1 i 3 k.c. w zw. z art. 827§ 4 k.c., zdaniem Prezesa Urzędu prowadzi do następujących wniosków:

1. odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkody wyrządzone umyślnie przez ubezpieczonego jest wyłączona;
2. odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkodę wyrządzoną przez ubezpieczonego w przypadku jego rażącego niedbalstwa jest odpowiedzialnością warunkową. Przepis ten przewiduje możliwość rozszerzenia zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela, jeśli ten w stosowanych przez siebie ogólnych warunkach ubezpieczenia dokona takiego zastrzeżenia, jednocześnie zakład ubezpieczeń nie może ograniczać ani wyłączać swojej odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez ubezpieczonego na skutek innej postaci zawinienia tj. „zwykłego” niedbalstwa lub lekkomyślności. Podkreślić także należy, iż odszkodowanie w takiej sytuacji należy się zawsze, gdy zapłata odszkodowania będzie uzasadniona względami słuszności;
3. wykładnia przepisu art. 827§3 nie daje podstaw do zwolnienia się przez ubezpieczyciela od odpowiedzialności za szkodę w mieniu wyrządzoną w wyniku rażącego niedbalstwa osoby, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Postanowienie to, jak i przepis art. 827§1 k.c. nie regulują odpowiedzialności ubezpieczycieli za szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa osób, które pozostają z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym;
4. zasadą jest brak odpowiedzialności ubezpieczyciela za szkody wyrządzone umyślnie przez

ubezpieczonego lub osoby pozostające z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym. Prezes Urzędu stoi na stanowisku, iż sformułowanie zawarte w art. 827§ 3 k.c. stoi na przeszkodzie do poszerzenia kręgu osób, za których umyślne działania ubezpieczyciel nie odpowiada. Tym samym, zdaniem Prezesa Urzędu, zakład ubezpieczeń nie może zwalniać się od odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie przez inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu, jak i przez osoby pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą upoważnioną do korzystania z pojazdu;

5. wykładnia przepisu art. 827§3 k.c. nie daje podstaw do zwolnienia się przez ubezpieczyciela od odpowiedzialności za szkodę w mieniu wyrządzoną w wyniku rażącego niedbalstwa osoby upoważnionej do korzystania z pojazdu, jak i osoby pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą upoważnioną do korzystania z pojazdu.

Mając powyższe na uwadze, potwierdzić należy ponownie, iż treść § 4 ust 1 pkt 1) wzorców umownych ubezpieczenia autocasco stosowanych przez Spółkę formułuje prawa i obowiązki stron umowy ubezpieczenia autocasco w sposób odmienny od wynikającego z regulacji zawartej w art. 827§ 1, 3 i 4 k.c. wtedy, gdy:

1. przewiduje wyłączenie odpowiedzialności Spółki za szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa osób, z którymi ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
2. przewiduje wyłączenie odpowiedzialności Spółki za szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa przez inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu oraz osoby, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
3. wskazuje na brak odpowiedzialności Spółki w przypadku szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego nie informując jednocześnie, iż odszkodowanie w takiej sytuacji należy się, jeśli zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.
4. przewiduje wyłączenie odpowiedzialności Spółki za szkody wyrządzone umyślnie przez inne osoby upoważnione do korzystania z pojazdu oraz przez osoby, z którymi osoba upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;

Podsumowując powyższe, istnieje zatem rozbieżność pomiędzy rzeczywistym stanem prawnym, a komunikatem przekazywanym konsumentowi w treści zawartej umowy i w tym też zakresie, zdaniem Prezesa Urzędu przejawia się nieuczciwa praktyka rynkowa wprowadzająca w błąd. Zdaniem Prezesa Urzędu, przeciętny konsument, związany ze Spółką umową ubezpieczenia autocasco, na podstawie treści § 4 ust 1 pkt 1) wzorców umowy będzie przekonany, iż w sytuacjach w nim opisanych ewentualne wnoszenie przez niego roszczeń będzie bezpodstawne. Dodać w tym miejscu należy, iż nawet od najbardziej ostrożnego i uważnego konsumenta nie można wymagać aby kwestionował on legalność zapisów umowy łączącej go z zakładem ubezpieczeń. Takie postępowanie wymaga bowiem fachowej wiedzy prawniczej. Mając to na uwadze uznać zatem jednocześnie należy, iż powyżej opisane działanie Spółki jest doniosłe dla sfery decyzyjnej konsumenta w tym znaczeniu, że pod jej wpływem konsument co najmniej może podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął. Zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu (...) przez decyzję dotyczącą umowy rozumie się podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi

dokonać określonej czynności, czy też powstrzyma się od jej dokonania. W niniejszej sprawie, jak wskazywano już powyżej, taką decyzją będzie odstąpienie od dochodzenia roszczeń z zawartej umowy ubezpieczeniowej, to jest brak egzekwowania przysługującego mu uprawnienia związanego z produktem. Na marginesie wskazać jedynie należy, iż dla zakwalifikowania danego działania przedsiębiorcy jako nieuczciwej praktyki rynkowej wystarczy jedynie potencjalna możliwość podjęcia przez konsumenta decyzji, której nie podjąłby, gdyby nie został wprowadzony w błąd, co zdaniem Prezesa Urzędu bez wątpienia w okolicznościach niniejszej sprawy ma miejsce. Istotnym jest bowiem, iż w wyniku działania Spółki naruszone zostało prawo konsumentów do podjęcia świadomej decyzji rynkowej, dokonanie efektywnego wyboru działania.

Wobec powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, zachodzą przesłanki uzasadniające uznanie opisanego powyżej zachowania Spółki za nieuczciwą praktykę rynkową wprowadzającą w błąd. Działanie to, przybierające postać zamieszczania przez Spółkę określonych postanowień we wzorcach umownych określających wzajemne uprawnienia stron nawiązywanego stosunku prawnego, a wprowadzające konsumentów w błąd co do rzeczywistego stanu prawnego, mogło powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął, a zatem prowadzić mogło do zniekształcenia zachowania przeciętnego konsumenta po zawarciu umowy. Klauzula generalna nieuczciwej praktyki rynkowej wymaga także uznania, iż dana praktyka rynkowa narusza dobre obyczaje. Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny *sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (...), czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania* (K. Pietrzykowskie, red., *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2002r., s. 804). W niniejszej sprawie dobre obyczaje należy ocenić jako prawo do rzetelnej, jednoznacznej a przede wszystkim zgodnej z obowiązującym prawem informacji, jaką przedsiębiorca zamieszcza w treści stosowanych wzorców umowy. Naruszenie tak rozumianych dobrych obyczajów zostało dokonane przez Spółkę poprzez określenie wzajemnych praw i obowiązków stron umowy ubezpieczenia autocasco w sposób sprzeczny z obowiązującym prawem.

Wobec powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, działania Spółki należy uznać za nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu (...) a sprecyzowaną w art. 5 ust. 1 tej ustawy. Tym samym spełniona została pierwsza z przesłanek warunkujących możliwość stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, przesłanka bezprawności działań.

Ad . 2) Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

W myśl art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nieuczciwe praktyki rynkowe są praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony

przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z prawami licznej grupy konsumentów, wszystkich konsumentów będących klientami Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę ubezpieczenia autocasco. W rozpatrywanym stanie faktycznym zachowanie nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

W sprawie niniejszej zważywszy na rodzaj i charakter prowadzonej przez Spółkę działalności gospodarczej w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych uprawniony jest wniosek, iż każdy jej klient (konsument) zawierający lub mogący zawrzeć ze Spółką taką umowę w zakresie ubezpieczenia AC, mógł być dotknięty praktykami tego Przedsiębiorcy.

Tym samym wykazano spełnienie drugiej z przesłanek warunkujących uznanie wyżej opisanego zachowania Spółki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3. 4. 2. Zaniechanie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24, w takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Jednocześnie, w myśl art. 27 ust. 3 ustawy o ochronie (...) ciężar udowodnienia okoliczności, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów spoczywa na tymże przedsiębiorcy. Stanowi to konsekwencję tego, iż to przedsiębiorca wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne z udowodnienia okoliczności, o której mowa w przedmiotowym przepisie.

W trakcie niniejszego postępowania Spółka wskazała, iż od dnia 17 sierpnia 2011 roku nie stosuje w praktyce zakwestionowanych postanowień § 4 ust. 1 pkt 1 powyżej wymienionych wzorców umowy. Przedłożyła ponadto pismo wysłane drogą elektroniczną, a skierowane do jednostek odpowiedzialnych w strukturze organizacyjnej Spółki za likwidację powstałych szkód, z którego wynika zobowiązanie do stosowania od ww. daty przepisu art. 827 k.c. zamiast kwestionowanego przez Prezesa Urzędu postanowienia wzorca. Podkreślić należy, iż w piśmie stanowiącym wewnętrzną informację o wejściu w życie z dniem 1 listopada 2011 roku zmian dotyczących treści § 4 ust. 1 pkt 1) ogólnych warunków umowy ubezpieczenia autocasco Warta wskazała, iż powyższe zobowiązanie sprowadzało się do informowania klientów, w razie zgłaszanych przez nich pytań lub wątpliwości, że wyłączenie odpowiedzialności ogranicza się do osób i sytuacji wskazanych w art. 827 k.c. Mając powyższe na uwadze, uznać należy, iż data 17 sierpnia 2011 roku nie mogła być datą, w której Spółka zaniechała stosowania zarzucanej jej praktyki. Tak bowiem, na co wskazywano już powyżej, przypisane jej bezprawne zachowanie polegało na stosowaniu we wzorcach umowy postanowień, które wprowadzały konsumentów w błąd, co do rzeczywistego stanu prawnego, a to z kolei mogło skutkować odstąpieniem przez nich od dochodzenia prawnie uzasadnionych roszczeń. Uznać zatem należy, pozostawiając poza zakresem rozważań możliwość ustalenia w niniejszym postępowaniu faktu rzeczywistego wprowadzenia w życie zaleceń określonych w piśmie Spółki z dnia 17 sierpnia 2011 roku, iż

także po dniu 17 sierpnia 2011 roku Warta stosowała wzorce umowne zawierające zakwestionowane postanowienia. Jednocześnie jednak uznać trzeba, iż wprowadzając do obrotu konsumenckiego z dniem 1 listopada 2011 roku zmienione wzorce umowne Spółka zaniechała stosowania zarzucanej jej praktyki. Wprowadzone zmiany zapewniają bowiem konsumentom informację o przysługujących im uprawnieniach w sposób zgodny z obowiązującymi w tej mierze przepisami Kodeksu cywilnego.

Mając powyższe należało orzec jak w punkcie II sentencji decyzji.

3. 5. Kara pieniężna

Zgodnie z art.106 ust.1 pkt.4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 .

Z treści przepisu wynika, iż ww. kara ma charakter fakultatywny. W związku z tym Prezes Urzędu w ramach uznania administracyjnego decyduje, czy zasadne jest w danej sprawie nałożenie kary. Ustawa nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary. W art. 111 ustawy o ochronie (...) jedynie wskazano, iż ustalając wysokość kary Prezes Urzędu winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy. W rozpatrywanej sprawie, w punkcie I i II sentencji decyzji stwierdzono, że Spółka naruszyła zakazy, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 3 ustawy o ochronie konkurencji konsumentów. Zakazy ten mają charakter bezwzględny, zatem nie istnieją przesłanki natury prawnej, które umożliwiały zalegalizowanie tych praktyk. Spełniona jest zatem podstawowa przesłanka warunkująca nałożenie kary pieniężnej. Prezes Urzędu uznał więc za uzasadnione w niniejszej sprawie, wobec uznania, iż Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. w Warszawie stosowała praktyki opisane w punktach I i II sentencji decyzji nałożenie na nią kar pieniężnych za przypisane praktyki.

W tym miejscu zaznaczyć należy, iż dopuszczenie się naruszenia przepisów ustawy może nastąpić zarówno umyślnie, jak też i nieumyślnie. Kara pieniężna może zostać nałożona także w przypadku, gdy przedsiębiorca „choćby nieumyślnie” dopuścił się określonego czynu (art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Oznacza to, że kara może być nałożona, także w przypadku, gdy po stronie przedsiębiorcy nie będzie występować wina, rozumiana jako świadomość bezprawności zachowania.

Wskazać należy, iż fakt nałożenia kary podkreślać ma naganność zachowania podmiotu, który dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym naruszył ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów. Kara pieniężna nakładana przez Prezesa Urzędu pełni funkcję represyjną, prewencyjną oraz edukacyjną. Funkcja represyjna ma stanowić dolegliwość dla przedsiębiorcy łamiącego prawo oraz ma na celu przymuszenie go do powstrzymania się od podobnych działań. Funkcja prewencyjna oraz edukacyjna mają na celu powstrzymanie przedsiębiorcy stosującego praktykę oraz innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami.

3. 5. 1. Kara pieniężna za stosowanie praktyki z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter wieloetapowy, co spowodowane było zaistnieniem w postępowaniu licznych okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

Podstawą obliczenia wysokości kary jest przychód Przedsiębiorcy osiągnięty w roku poprzedzającym rok nałożenia kary tj. kwota (...) zł.

Przy wymierzaniu kary za powyższą praktykę przede wszystkim wzięto pod uwagę fakt, iż naruszenie przez przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów polegało na stosowaniu postanowień umownych tożsamyh z klauzulą abuzywną. W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z sytuacją, w której konsument zainteresowany ofertą przedsiębiorcy udaje się do biura z zamiarem podpisania umowy ubezpieczenia oferowanej przez przedsiębiorcę, zatem wyraża zamiar zawarcia kontraktu. Z kolei działanie przedsiębiorcy to stosowanie praktyki polegającej na takim opracowaniu wzorców umowy, które zawierają w swojej treści zapisy tożsame z zapisem uznanym przez Sąd Ochrony Konkurencji Konsumentów za niedozwolony. Konsument podejmując decyzję o zawarciu umowy w oparciu o narzucony mu przez przedsiębiorcę wzorzec zawierający bezprawne zapisy nie ma możliwości rzeczywistego wpływu na istnienie i treść zawartych w nim postanowień. Strona zawierająca umowę według narzuconego wzorca jest nim związana z chwilą zawarcia umowy. Na przedsiębiorcy prowadzącym działalność gospodarczą, jako na profesjonalście ciąży obowiązek działania zgodnie z obowiązującymi normami prawa.

W niniejszej decyzji, w jej punkcie I zakwestionowano w sumie trzy postanowienia zamieszczone w trzech różnych wzorcach umownych p.n. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco i kradzieży dla flot samochodowych”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Komfort wraz z opcjami dodatkowymi”, „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco Mini” oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco Standard (ACS) wraz z opcjami dodatkowymi”. Wpływały one w istotny sposób na sytuację prawną konsumentów poprzez takie ukształtowanie sposobu ustalania wysokości szkody w pojeździe, iż uniemożliwiały konsumentom rzeczywistą kompensację powstałej po ich stronie straty.

Wymierzając karę w niniejszej sprawie Prezes Urzędu wziął po uwagę również niespełna roczny okres stosowania stwierdzonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu uznał, iż waga omawianego naruszenia w niniejszej sprawie kształtuje się na poziomie (...) % przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2010 r. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość (...) % przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę wynosi (po zaokrągleniu do zł.) (...) zł.

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Przedsiębiorcę rozważono również zastosowanie zaistniałych w postępowaniu okoliczności łagodzących jak i zaostrzających wymiar kary. Prezes Urzędu uwzględniając poszczególne ww. okoliczności miał na uwadze całokształt zebranego w postępowaniu materiału dowodowego.

W przedmiotowej sprawie okolicznością łagodzącą, mającą wpływ na wymiar kary, był fakt zaniechania przez przedsiębiorcę stosowania powyżej wskazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Okolicznością obciążającą jest natomiast uzyskanie znacznych korzyści związanych ze stosowaniem stwierdzonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Jak wynika z ustaleń niniejszej Decyzji, w oparciu o zakwestionowane klauzule

łączna kwota nie wypłaconej części odszkodowania w wysokości podatku VAT, jak wskazała Spółka nie przekroczyła (...) zł. Jako kolejną okoliczność obciążającą Prezes Urzędu wziął również pod uwagę ogólnopolski zasięg stwierdzonych naruszeń.

Tym samym uwzględnienie wskazanej powyżej okoliczności obniżającej wymiar kary uzasadnia jej obniżenie o 30%, zaś uwzględnienie okoliczności zaostrzających wymiar kary pieniężnej uzasadnia jej podwyższenie o 40 %. Sumując powyższe wielkości, ostatecznie Prezes Urzędu dokonał podwyższenia kary o 10% tj. o kwotę (po zaokrągleniu do zł.) (...) zł co spowodowało, że ostateczna wysokość kary wynosi 1 975 531 zł.

Po myśli art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów maksymalną karą, jaką mógłby w niniejszej sprawie zastosować Prezes Urzędu byłaby kara na poziomie 10% przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2010 roku, to jest kara w wysokości (...) zł. Kara pieniężna orzeczona w punkcie II.1 sentencji niniejszej Decyzji stanowi (...) % przychodu przedsiębiorcy za rok 2010 r. czyli (...) % kary, jaka mogłaby być w tym przypadku nałożona.

Zdaniem Prezesa Urzędu, tak określona kara spełni zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i prewencyjną, zapobiegając ponownemu ich naruszeniu. Nie bez znaczenia jest też jej walor wychowawczy, w tym wymiar ogólny, odstraszaający dla innych przedsiębiorców działających w branży przed podobnym naruszaniem słuszych interesów konsumentów.

Przyjmując wspomniane ww. wcześniej okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak również fakt, iż kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i odczuwalna dla przedsiębiorcy, Prezes Urzędu postanowił nałożyć karę w wysokości określonej **jak w punkcie III.1 sentencji decyzji**.

3. 5. 2. Kara pieniężna za stosowanie praktyki z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter wieloetapowy, co spowodowane było zaistnieniem w postępowaniu licznych okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk, które miały miejsce na etapie zawierania kontraktu i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

Podstawą obliczenia wysokości kary jest przychód Przedsiębiorcy osiągnięty w roku poprzedzającym rok nałożenia kary tj. kwota (...) zł.

Przed wszystkim wzięto pod uwagę fakt, iż naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów polegało na stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej wprowadzającej konsumentów w błąd, co do rzeczywistego stanu prawnego. Praktyka stosowana przez Wartę narusza przede wszystkim podstawowe prawo konsumentów, to jest prawo do rzetelnej i prawdziwej informacji. Konsument może i powinien spodziewać się, że treść umowy, którą zawiera przez przystąpienie, nie będzie sprzeczna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy. W niniejszej sprawie konsumenci, pod jej wpływem, mogli podejmować decyzje przejawiające się w szczególności w zaniechaniu realizowania przysługujących im roszczeń, w wyniku czego zagrożone zostały także ich istotne interesy ekonomiczne.

Wymierzając karę w niniejszej sprawie Prezes Urzędu wziął po uwagę również więcej niż roczny okres stosowania stwierdzonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu uznał, iż waga omawianego naruszenia w niniejszej sprawie kształtuje się na poziomie (...) % przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2010 r. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość (...) % przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę wynosi (po zaokrągleniu do zł.) (...) zł.

W przedmiotowej sprawie okolicznością łagodzącą, mającą wpływ na wymiar kary, był fakt zaniechania przez przedsiębiorcę stosowania powyżej wskazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Jednocześnie jako okoliczność obciążającą Prezes Urzędu wziął pod uwagę ogólnopolski zasięg stwierdzonych naruszeń

Tym samym uwzględnienie wskazanej powyżej okoliczności obniżającej wymiar kary uzasadnia jej obniżenie o 30%, zaś uwzględnienie ww. okoliczności zaostrzającej wymiar kary jej podwyższenie o 20%.. Sumując powyższe wielkości, ostatecznie Prezes Urzędu dokonał obniżenia kary o 10% tj. o kwotę (po zaokrągleniu do zł.) (...) zł co spowodowało, że ostateczna wysokość kary wynosi 897 969 zł

Po myśli art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów maksymalną karą, jaką mógłby w niniejszej sprawie zastosować Prezes Urzędu byłaby kara na poziomie 10% przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2010 roku, to jest kara w wysokości (...) zł. Kara pieniężna orzeczona w punkcie II.1 sentencji niniejszej Decyzji stanowi (...) % przychodu przedsiębiorcy za rok 2010 r. czyli (...) % kary, jaka mogłaby być w tym przypadku nałożona.

Zdaniem Prezesa Urzędu, tak określona kara spełni zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i prewencyjną, zapobiegając ponownemu ich naruszeniu. Nie bez znaczenia jest też jej walor wychowawczy, w tym wymiar ogólny, odstraszający dla innych przedsiębiorców działających w branży przed podobnym naruszaniem słuszych interesów konsumentów.

Przyjmując wspomniane ww. wcześniej okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak również fakt, iż kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i odczuwalna dla przedsiębiorcy, Prezes Urzędu postanowił nałożyć karę w wysokości określonej **jak w punkcie III.2 sentencji decyzji.**

Sumarycznie ujęte kary ustalone w punktach III. 1 i III. 2 sentencji niniejszej decyzji wyniosły 2 873 500 zł.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Warszawie: **NBP O/O Warszawa 511010100078782231000000.**

Stosownie do treści art. 81 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku art. 479²⁸ k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony

Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Otrzymuje:

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A.

Ul. Chmielna 85/87

00-805 Warszawa